

UO'K: 378.124

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16970254>

KITOBXONLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHDA SHAXSIY KUTUBXONALARNING AHAMIYATI

THE IMPORTANCE OF PERSONAL LIBRARIES IN FORMING LIBRARY CULTURE

ЗНАЧЕНИЕ ЛИЧНЫХ БИБЛИОТЕК В ФОРМИРОВАНИИ БИБЛИОТЕЧНОЙ КУЛЬТУРЫ

Qodirova Odinaxon Xayitboy qizi

Farg'ona davlat universiteti

Annotatsiya.

Maqolada kitobxonlik madaniyati va kutubxonalarning zamonaviy jamiyatdagi o'rni hamda ahamiyati haqida batafsil fikrlar taqdim etilgan. Shaxsiy kutubxonalar tarixi, shuningdek, har bir inson uchun shaxsiy kutubxona yaratish muhimligi, unga qanday kitoblarni tanlab qo'yish va ularni qanday saqlash bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan. Maqolada, ayniqsa, har bir o'zbek oilasida bo'lishi lozim bo'lgan asosiy va qadrli asarlar ro'yxati ham keltiriladi, bu esa milliy madaniyat va ma'naviyatni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: *kitobxonlik madaniyati, kutubxona, "kutubxona odobi", shaxsiy kutubxona, o'zbek adabiyoti, kitob tanlash, ma'rifat.*

Annotation.

The article presents detailed thoughts on the culture of reading and the role and importance of libraries in modern society. It discusses the history of personal libraries, as well as the importance of creating a personal library for everyone, practical recommendations on how to select books for it, and how to store them. The article also includes a list of essential and valuable works that should be present in every Uzbek family, which serves the development of national culture and spirituality.

Keywords: *reading culture, library, 'library etiquette', personal library, Uzbek literature, book selection, enlightenment.*

Аннотация.

В статье представлены подробные мысли о культуре чтения и роли и значении библиотек в современном обществе. Обсуждается история персональных библиотек, а также важность создания личной библиотеки для каждого, практические рекомендации по выбору книг для нее и как их хранить. В статье также содержится список основных и ценных произведений, которые должны присутствовать в каждой узбекской семье, что способствует развитию национальной культуры и духовности.

Ключевые слова: культура чтения, библиотека, 'этикет библиотеки', личная библиотека, узбекская литература, выбор книг, просвещение.

KIRISH

Kutubxonalar hozirgi kunda jamiyat hayotida muhim manba bo'lib xizmat qilib kelyapti. Kutubxonalar jamiyatdagi axborot almashinuvi uchun muhim markazlar bo'lib kitobxonlarning bilim olishiga imkoniyat yaratuvchi ochiq va erkin maskan hisoblanadi. Kutubxonalar har qanday yo'nalish vakillarini axborot manbai bilan ta'minlaydi. Hozirgi kunda qanday yo'nalishda ish yuritishdan qat'iy nazar o'zining rivojlanishi uchun kutubxonadan foydalanmaydigan yurtdoshlarimizni uchratish qiyin.

ADABIYOTLAR TAHLILI

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 14-dekabrdagi qarori bilan 2020–2025-yillarga mo'ljallangan kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash milliy dasturi tasdiqlandi. Ushbu dastur doirasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, kitoblarni sifatli nashr etish, nashriyotlar va ijodkorlar faoliyatini qo'llab-quvvatlash, bolalar adabiyotini nashr etish, mahalliy va jahon adabiyotining eng yaxshi namunalarini tarjima qilish, kitoblar savdosini tashkil etishni soddalashtirish va axborot manbalarini tarqatishni takomillashtirish kabi chora-tadbirlar belgilangan.

Shuningdek, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida yosh kitobsevarlar sonini besh millionga yetkazish, har yili 100 ta badiiy asar va bolalar hamda o'smirlar uchun 50 ta kitob yaratish, "O'zbek adabiyoti xazinasidan" ko'p jildlik va "Jahon bolalar adabiyoti durdonalari" 100 jildligini o'zbek tilida nashr etish hamda qariyb 40 millionga yaqin kitob fondini raqamlashtirish maqsadlari belgilangan.

XIX asrda va XX asrlarning boshlarida Buxoro, Samarqand, Toshkent va Farg'ona kabi shaharlarda shaxsiy kutubxonalar rivojlanib, ilm-fan va madaniyat markazlariga aylangan. Bu davrda davlatlarning iqtisodiy va madaniy holati, kitobga bo'lgan e'tibor, musulmon jamiyatiga xos bo'lgan xususiyatlar, hukmron saroylaridagi homiylik ishlari va kitob mahsulotlari ishlab chiqarishning o'sib borishi shaxsiy kutubxonalar rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Bugungi kunda ham O'zbekistonda shaxsiy kutubxonalar rivojlanmoqda. Masalan, Andijon davlat universiteti talabalari Zahiriddin Muhammad Bobur nomidagi Andijon viloyati axborot-resurs markaziga tashrif buyurib, kutubxona faoliyatini o'rganganlar va o'zlarining kelgusi faoliyatida bu yerda ko'plab ma'lumotga ega bo'lishlarini bildirganlar.

Info.islom.uz sayti ijtimoiy tarmoqlarda o'tkazilgan so'rovnomalar asosida har bir o'zbek o'qib chiqishi tavsiya qilinadigan kitoblar ro'yxatini aniqladi. Unga ko'ra, har bir kishi o'qib chiqishi kerak bo'lgan kitoblar quyidagilardir:

1. Qur'oni karimga oid kitoblar (Tafsiri Hilol, Tafsiri Irfon, Qur'oni karim ma'nolarining tarjimalari).

2. Hadis kitoblari (Oltin Silsila, Hadis va Hayot, Riyozus-solihyn va boshqa hadis kitoblari).

3. O'zbek davlatchiligiga oid kitoblar (Konstitutsiya, Prezident asarlari, qonunlar va h.k.).

4. Hazrati Alisher Navoiy va boshqa mumtoz adabiyotimizga tegishli asarlar.

Shuningdek, o'zbek va jahon adabiyotining durdonalari ham ushbu ro'yxatdan joy olgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

“Kutubxona odobi” kitoblarni hurmat bilan saqlash va ulardan to'g'ri foydalanish qoidalarini o'z ichiga oladi. Shaxsiy kutubxona shakllantirishda kitoblarni tanlashda milliy va jahon adabiyotlariga e'tibor qaratish zarur. O'zbek xonadonlarida bo'lishi lozim bo'lgan asarlar ro'yxati shakllantirilgan bo'lib, bu milliy ma'naviyatni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Milliy ma'naviyatni rivojlantirishda, o'zbek xonadonlarida bo'lishi lozim bo'lgan asarlar ro'yxati shakllantirilgan. Bu ro'yxat, o'zbek adabiyotining durdonalari va jahon adabiyotining eng yaxshi namunalarini o'z ichiga oladi. Masalan, “O'zbek adabiyoti xazinasidan” ko'p jildlik kitoblar majmuasi nashr etilmoqda.

O'zbekiston Respublikasining kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar natijasida, aholining kitobga bo'lgan qiziqishi ortmoqda. Bu, o'z navbatida, jamiyatning ma'naviy va intellektual darajasining oshishiga olib kelmoqda.

XULOSA

Kitobxonlik madaniyati – bu nafaqat kitob o'qish, balki kitobni qadrlash, unga ehtirom bilan munosabatda bo'lish, uning mazmunidan to'g'ri foydalanish san'ati hisoblanadi. Bugungi kunda, O'zbekistonda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. 2020–2025 yillarga mo'ljallangan Milliy dastur doirasida, kitobxonlikka oid infratuzilmani mustahkamlash, yoshlarning kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, ularning intellektual salohiyatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shaxsiy kutubxonalar insonning bilim doirasini kengaytirish,

ma'naviyatini boyitish, o'zini-o'zi rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. O'zbek xonadonlarida bo'lishi lozim bo'lgan asarlar ro'yxati shakllantirilib, milliy ma'naviyatni rivojlantirishga xizmat qilmoqda. O'zbek xonadonlarida bo'lishi lozim bo'lgan asarlar ro'yxatini shakllantirish va ularni oilalarda o'qish madaniyatini rivojlantirish muhimdir. Bu, milliy ma'naviyatni rivojlantirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev, SH.M. O'zbekistonda kitob o'qishni ommalashtirish yo'lida – Toshkent: O'zbekiston, 2020. 14-dekabr.
2. SH.M. Mirziyoyev, Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi, –T: O'zbekiston, 2023. 416b.
3. M. Abdug'aniyeva Kitobxonlik va axborot madaniyati. – Toshkent: O'zbekiston, 2020.
4. H. G'ulomov Kutubxonashunoslik asoslari. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019.
5. I. Rahmonov Kitob va yoshlar: Muammolar va yechimlar. – Toshkent: Ma'naviyat, 2021.
6. H. To'xtaboyev Kitob va hayot – o'zaro bog'liq tushunchalar. // "Ma'naviy hayot" jurnali, 2022-yil, №4.
7. M. Sharofova, "Kutubxonalarning hozirgi kundagi ahamiyati" 2025.
8. S. Yo'ldasheva, Kitobning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. Oriental Art and Culture, 3(4), 413-417